

Kun poika katoaa huumeisiin

Mirjam Sumu: Kuinka poikani katosi. Tallinna: Pokuto, 2019.

Kirsi Marttinen

Mirjam Sumu on tehnyt vaikuttavan ja rohkean sarjakuvan vanhemmasta, jonka lapsi katoaa huumeisiin. Teos antaa äänen äidille ja hänen kokemuksilleen, joihin varmasti monet vaienneet päihteitä käyttävien nuorten vanhemmat voivat samastua. Päihteitä käyttävän nuoren äidin näkökulmasta hyötyvät myös päihdetyötä tekevät ammattilaiset lastensuojelussa, laitoksissa, oikeuslaitoksessa, vankilassa ja järjestöissä.

Kirja alkaa esinäytöksellä, jossa äiti tapaa kuolleita sukulaisiaan. Tapaamisten ydin on, etteivät kuolleet ole näkemässä äidin kärsimystä ja lyötynä oloa, minkä äiti kokee helpottavana. Hän ei lisää rakkaitensa taakkaa.

Kirjan sivuilla luodaan tunnelmia vanhemman huolesta ja pelosta, toivosta ja pettymyksestä, valvotuista öistä ja huumemaailman riskeistä. Useilla aukeamilla toinen sivu on musta, mikä kuvastaa mielestäni vanhemman ahdistusta ja tilanteen synkkyyttä. Äiti toteaa: ”Kaiken valveillaoloaikamme olen niin ahdistunut, että tuntuu etten voi hengittää. Puristaa.” Ja ”...itken ja itken ja silmäni jäävät itkemään.”

Perheen elämään puuttuu lastensuojelu, ja tehdään päätös nuoren huostaanotosta. Nuori kuitenkin karkaa, mikä ajaa häntä kauemmaksi turvallisista aikuisista ja häneen on vaikea saada yhteyttä. Nuorelta löytyy voimia pysyä piilossa. Tilanne on haastava myös viranomaisille. Keinot ja myötätunto ovat vähissä, kun nuori on pitelemättömissä. Yksiselitteisesti hyvää ratkaisua ei ole. Jopa vankiloista karataan. Kun äiti näkee poikansa kaupungilla ja soittaa 112:een saadakseen apua, hänelle luvataan soittaa myöhemmin. Äiti jää ammattilaisiltakin huomioimatta ja syrjään.

Äidin kuvaus muiden vanhempien kertomuksista omien lastensa menestymisestä ja heidän lastensa murheista ja hänen vaikenemisestaan poikansa tilanteesta on surullinen. Äiti on laidalla ja kuuntelee kateellisena muita vanhempia, jotka voivat mennä omien lastensa kanssa kulttuuritilaisuuksiin. Hän kantaa huolta, häpeää ja lohduttomuutta yksin.

Äidin unissa poika on ihana, läheinen ja rakas pieni poika. Samaa rakkautta kuvastavat kuvat, joissa äiti toivoo pojan lepäävän omassa sängyssään päädyttyään retkiltään kotiin. Kirja päättyy ristiriitaiseen tunnelmaan: pitäisikö katkaista välit omaan poikaan, koska hän katosi.

Kirjan kuvitus on karua. Se kertoo nuoren huumeita käyttävän nuoren sekavasta elämästä, jossa myös kuolema vaanii. On hetki ja hetki ja lisää sekavia hetkiä. Kirja ei päästä lukijaansa helpolla.

Olen tehnyt päihde-, kriminaali- ja lastensuojelutyötä yli 30 vuotta. Teos tuo esille ainutlaatuisesti perheen arkea, johon huumeet ovat tulleet osaksi jokapäiväistä elämää ja on totuttava mahdottomiin ja raastaviin tilanteisiin.

Eräs kollegani työskentelee vankilasta vapautuvien päihdeongelmista kuntoutumisen vaiheessa olevien ihmisten kanssa. Nähtyään kirjan hän suunnitteli käyttää teosta niin, että kurssilaiset voisivat peilata omaa aikaisempaa käytöstään ja sen vaikutusta vanhempiinsa. Toivon työskentelyn auttavan läheisten suhteiden korjaamisessa ja toinen toistensa ymmärtämisessä. Huumeet ja rikokset taakseen jättänyt entinen asiakkaani sanoi, että vaikeinta ja koskettavinta oli selvittää välit omiin vanhempiin.

Toivon tämän tarinan avaavan silmiä, ettei kenenkään tarvitsisi vaieta edes huumeita käyttävän nuoren vanhempana, vaan voisi tulla nähdyksi ja kuulluksi niin työntekijöille kuin kanssaeläjille. Yksin on liian raskasta kantaa tätä vaiettua taakkaa.

Kirsi Marttinen on työnohjaaja (STOry), kirjallisuusterapiaohjaaja ja sosiaalityöntekijä.